METSÄTALOUS

PTT ennustaa alkaneen vuoden puunkäytöksi 47 miljoonaa kuutiometriä, kun kestävästi voitaisiin hakata 75, jopa 80 miljoonaa kuutiometriä, epäsuhta on valtava. **METSÄJOHTAJA JUHA HAKKARAINEN, MTK**

Uusi vuosi tuo mukanaan uusia lakeja ja kireää taloutta

Metsänomistajille ja heidän etujärjestöilleen riittää haasteita vuonna 2012. Iso osa metsälaeista on uusittavana. Valtiovalta miettii uusia säästöjä ja veroja, eivätkä metsäteollisuuden markkinatkaan näytä hyviltä.

MTK:n metsäjohtaja **Juha Hakkarainen** tähyää yhtä vuotta pidemmälle ja toteaa, että puun käyttöä lisääviä investointeja tarvitaan kipeästi Suomeen. ”PTT ennustaa alkaneen vuoden puunkäytöksi 47 miljoonaa kuutiometriä, kun kestävästi voitaisiin hakata 75, jopa 80 miljoonaa kuutiometriä, epäsuhta on valtava.”

Hakkarainen penää kaikkia tahoja ideoimaan, kuinka metsäteollisuuden investointeja saadaan Suomeen ja puulle lisää käyttöä.

Päättyneenä vuonna asioita väännettiin väärään suuntaan. Kuljetustuista leikataan 60 prosenttia kahtena tulevana vuonna, polttoainevero nousee yli 10 sentillä litralta ja alusten tiukka rikkiraja tullee voimaan vuonna 2015.

Pohjois-Suomen metsäteollisuuden tilanne on vakava Kajaanin ja Kemijärven tehtaiden lakkautusten jälkeen.

”Kysymys kuuluu, missä vaiheessa pohjoiseen tulee puulle nollaraja. Yritykset ostavat puut läheltä tehdasta, energiapuustakaan ei ole apua, kun kuljetusmatkat käyttöpisteisiin ovat pitkät”, Hakkarainen suree.

Pohjois-Suomen metsävarat antavat isot mahdollisuudet lisätä työtä ja yrittämistä; kustannuksien lisääminen jo maantieteen takia takamatkalta toimiville sahoille ja tehtaille voi pudottaa pohjan metsätaloudelta.

Niukkuuden jakoa

Metsänomistajat saavat niskaansa alkaneena vuonna kiristyneen pääomaveron. Valtion energiapolitiikka on poukkoillut sinne tänne viime vuosina. ”Koskaan ei tiedä, miten näissä asioissa mennään”, Hakkarainen sanoo ja vaatii menoon linjakkuutta.

Nyt pienpuun energiatuki on Brysselin kilpailutuomareiden pohdittavana. Kemeran rahaa ei riitä töihin, lisäbudjetti olisi välttämätön, Hakkarainen sanoo.

Kemeralain kirjain antaa mahdollisuuden käyttää valtion varoja myrsky- ja myyrätuhojen paikkaamiseen, kysyntää on nyt paljon, rahaa ei.

Hakkarainen pistäisi tarkkaan mietintään, mitä työlajeja on tärkeintä tukea ja millaisilla tukitasoilla nyt, kun yhteiskunnan tuki näyttää vähenevän.

”Tätä täytyy miettiä tarkoin ja aivan alusta asti yhdessä sidosryhmien kanssa, tarvitaanko tukea ja missä”, hän sanoo ja korostaa kemeran varojen merkitystä kannustajana.

”Valtio on tukenut viidenneksellä työtä, metsänomistaja on maksanut neljä viidennestä.”

Pitkän ajan päästä satoa poikiviin metsänhoidon ja käytön investointeihin kannustavia elementtejä on pohdittu lukuisissa työryhmissä.

Olisiko esimerkiksi myyrä- ja myrskytuhot katsottava normaaliksi yritystoiminnan riskiksi, johon metsänomistajan tulee varautua vakuuttamalla omaisuuttaan, Hakkarainen kysyy.

Tuholaki uusiksi

Salpausselän eteläpuolisen alueen tukkikuusikoiden omistajista moni odottaa pelkomielin, mitä tekevät kirjanpainajat. Viime syksyyn käännyttiin sen tiedon varassa, että kesällä ehti syntyä kaksi uutta tuholaispolvea.

Metsätuholaki on uusittavana. Hakkarainen sanoo, että kuusipinot täytyy saada metsästä aikaisemmin pois kuin nykyinen laki säätää, männyn aikarajat ovat auki.

”Iso asia on se, paljonko metsään saa jäädä kuorellista puuta yli kesän. Jos puuta saa jättää metsään niin, että siitä aiheutuu muille metsänomistajille hyönteisvahinkoja, tulee lain määrittää myös korvausvastuut selkeästi”, Hakkarainen linjaa.

Työryhmällä on aikaa kesäkuun loppuun asti laatia esitys metsälaiksi. ”Tähän saakka metsälaki on ollut eräänlainen metsänkäsittelyn ohje lain muodossa. Uusi laki antaa metsänomistajille valinnan vapauksia toimia omien tavoitteiden ja lähtökohtien pohjalta”, Hakkarainen sanoo.

Metsälaki on kuitenkin välttämätön. Metsätalouden kestävyys turvataan laissa hakkuun jälkeisellä uudistamisvelvoitteella. Lakiin tulee myös puuston määrästä säädös eli jos metsä hakataan lain määräämää alarajaa harvemmaksi, se tulee uudistaa taimikoksi.

Runko-organisaatio

Valtiovallan, metsäteollisuuden ja MTK:n pieni työryhmä on pohtinut ”hyvässä hengessä” lakia metsänhoitoyhdistyksistä. ”Mietimme toiminnan malleja ja vaihtoehtoja lain uudistamiselle, kilpailuneutraliteetti on keskeinen kysymys.”

”Emme tee esitystä laiksi, ministeri päättää sitten jatkosta, kuinka asiassa edetään.”

Metsänhoitoyhdistyksiin kohdistunut kantelu on edelleen Brysselin viranomaisten pohdittavana.

Hakkarainen korostaa, että metsänhoitoyhdistykset ovat ainoa toiminnallaan koko maan kattava metsäalan palveluorganisaatio. Esimerkiksi myrskytuhojen perkauksiin löytyy tuhatkunta metsuria nopeasti. Metsäjätit ovat harventaneet metsurinsa hyvin vähiin.

”Puukaupassa on akuuteinta saada myrskytuhot korjuuseen ennen suven lämpimiä ja kaarnakuoriaisten heräämistä”, sanoo metsäjohtaja Juha Hakkarainen.

Tuhat toimihenkilöä palvelee metsänomistajia, mikä olisi esimerkiksi metsänhoidon tai puumarkkinoiden taso ilman tätä runko-organisaatiota, Hakkarainen kysyy.

Isot mahdollisuudet

Valtakunnallinen metsäkeskus aloittaa vuoden alussa. ”Hyvä että koko maahan saadaan yksi yhtenäisesti toimiva organisaatio.”

VUOSI 2012

”Näen metsäkeskuksen roolin metsällisten elinkeinojen edistäjänä, metsävaratietojen soveltamisella on saatavissa paljon aikaan, jos yhteiskunta sitä haluaa.”

Metsäkeskus voi isona julkisoikeudellisena yksikkönä saada itselleen merkittävän roolin elinkeinopolitiikassa, nyt metsäkeskuksen on osoitettava, että se kykenee ottamaan roolinsa ja potkimaan metsäelinkeinoihin vauhtia.”

Metsäkeskuksen liiketoimintayksiköllä ja Tapiolla alkaa molemmilla etsikkoaika. ”Niiden hyvyys tai huonous ratkeaa markkinoiden kilpailussa.”

Hakkarainen näkee Venäjän WTO-jäsenyydessä paljon hyvää. Viiden miljoonan asukkaan Pietari on valtava mahdollisuus taloteollisuudelle ja sitä kautta sahoille ja vaneritehtaille.

Huolten rypyt oikenevat metsäjohtajan otsalta tällä kohtaa. ”Politiikan päättäjien, metsäteollisuuden ja metsänomistajien yhteinen tahtotila on tässä vahva, se on iso asia koko yhteiskunnalle ja metsäsektorille.”

JUHA AALTOILA

Vapo ja Powerflute ostivat Myllykosken osuuden Harvestiasta

Vapo ja Powerflute ostivat perjantaina puoliksi Myllykosken omistaman 30 prosentin osuuden Harvestiasta. Kaupan jälkeen Vapo ja Powerflute omistavat kumpikin 45 prosenttia Harvestiasta ja loput 10 prosenttia omistaa yhtiön toimiva johto.

”Olemme tyytyväisiä, että sopimus Myllykosken osakkeiden kaupasta syntyi ja Vapo sekä Powerflute voivat yhdessä kehittää Harvestian toimintaa” toteavat Vapon liiketoimintajohtaja **Juha Hakala** ja Savon Sellun toimitusjohtaja **Juha Koukka**.

Harvestia hankkii puuta yksityismetsistä ja valtiolta sekä tekee asiakasyhtiöidensä kanssa toimituskauppoja. Puunhankinta nousee yli 4 miljoonaan kuutiometriin vuodessa. Halutuimpia puutavaralajeja ovat havutukit, energiapuu ja koivukuitupuu.

Vapo sahaa havutukkeja vuodessa noin 1,5 miljoonaa kuutiometriä ja toimittaa asiakkailleen energiapuuta miljoona kuutiometriä. Savon Sellu käyttää koivukuitupuuta noin 700 000 kuutiometriä vuodessa.

Ostamme aktiivisesti päätehakkuu-, harvennus- ja energiapuuleimikoita. Palvelemme metsänomistajia monipuolisesti, lupaa Harvestian toimitusjohtaja **Pekka Kauranen**.

MT

MARKKU VUORIKARI

Jäätynyt maa ja sade yhdessä vaurioittavat männyn juuria.

Tulvat, routa ja talvisateet koettelevat puiden hienojuuria

Talviaikaisten vesisateiden ja sulamisvesien jäätyminen maan pinnalle tai kulkeutuminen maahan ja jäätyminen, voivat vahingoittaa puiden juuria. Etenkin hienojuurten menetykset haittaavat veden ja ravinteiden ottoa, mikä kasvukauden alussa viivästyttää ja vähentää puiden kasvua.

Maan alhaisten lämpötilojen, maan jäätymisen, jäätymis–sulamisjaksojen ja tulvan vaikutuksista hienojuuriin erityisesti syksyn, talven ja alkukevään aikana on vielä varsin vähän tietoa, kertoo Metsäntutkimuslaitoksen tutkija **Marja Roitto**.

Juuristotutkimusta tehdään sekä maastossa että laboratoriossa.

Nyt jo tiedetään, että mikäli routaantuminen lisääntyy ilmastomuutoksen seurauksena ja sulaminen pitkittyy pitkälle kevääseen ja alkukesään, haitalliset vaikutukset kasvuun ovat ilmeisiä.

Toistuvat sulamis- ja jäätymisjaksot lisäävät juuristovaurioiden riskiä, mikä vähentää myös kasvua.

Puut ovat alttiimpia tulvan haittavaikutuksille kasvukaudella kuin lepotilassa talvella, sanoo Roitto.

Pohjoisten puulajien happivajeen kestävyyttä eri vuodenaikoina on kuitenkin tutkittu melko vähän.

Vaurioiden korjaus

Puut pystyvät korjaamaan talviaikana syntyneitä juuristovaurioita. Puulajista ja vaurion laadusta riippuen, puut korjaavat vauriot vaurioitumista seuraavan kasvukauden aikana tai vasta useamman kasvukauden aikana.

Vaurioiden korjaaminen kuitenkin kuluttaa energiavarastoja, joita puu käyttäisi muuten kasvuun.

Roiton mukaan tutkimuksissa havaitut tulokset puiden kyvyssä korjata vaurioita ovat vaihdelleet melko paljon.

”Monet juuriston stressiherkkyyteen liittyvät ilmiöt tunnetaan vasta laboratorio-olojen perusteella.”

Esimerkiksi veden lisääminen jäiseen maahan aiheutti merkittäviä juuristovaurioita männyn juurille. Kokeessa männyn taimia kasteltiin jäiseen, sulavaan ja sulaneeseen maahan lepokauden loppuvaiheessa.

Jo kertakastelu jäiseen maahan aiheutti juurivaurioita. Kun kastelu jäiseen maahan toistettiin kolmesti, juurivauriot olivat niin vakavia, että yksi kasvukausi ei riittänyt niiden korjautumiseen.

SARI PENTTINEN

Vantaan kaupunki myy polttopuuta metsistään

VANTAA (MT)

”Mikä kasa olisi sopiva?” Vantaan kaupungin metsätalousinsinööri **Retu Kohtanen** kysyy.

Tapio Kurkela osoittaa lähinnä olevaa rankakasaa. Mies on tullut hakemaan polttopuuta omakotitalonsa lämmittämiseen.

”Ja on meillä semmoinen ylellisyys kuin puulämmitteinen saunakin.”

Kohtanen mittaa Kurkelan valitseman kasan leveyden, korkeuden ja pituuden. Vantaan kaupunki myy polttopuut pinokuutiometreinä, jotta ostajan olisi helppoa hahmottaa, millä perusteella hinta määräytyy.

Etenkin koivulle riittää kysyntää

Vantaan kaupungin polttopuubisnes on kasvanut vuosi vuodelta – Kohtasen mielestä jo liikaakin. Polttopuun myymiseen tuhraantuu paljon työaikaa, kun ostajilta tulee kyselyitä harva se päivä.

”Ennen polttopuukauppaa käytiin kevättalvella, nykyisin ympäri vuoden.”

Kohtanen arvelee lämmityskustannusten nousun lisänneen puulämmityksen suosiota.

Polttopuukauppa on muuttunut vuosien mittaan myös siinä mielessä, että ennen monet kävivät itse keräämässä hakkuutähteitä metsästä. Kaupunkimetsät tuli hoidettua siinä sivussa siistiin kuntoon.

”Nykyisin ei olla enää niin innokkaita menemään metsään”, Kohtanen sanoo.

”Kaikki haluaisivat saada valmista koivurankaa. Siksi koivusta pyydetäänkin muita puulajeja korkeampaa hintaa.”

Myrskytuhopuiden korjuu kiinnostaa

Tavallisesti polttopuusta tulee kyselyitä silloin, kun omakotialueen lähellä tehdään hakkuita ja puukasoja alkaa ilmestyä ulkoilureitin varrelle.

”Nyt kun myrsky on kaatanut puuta, monet haluaisivat käydä hakemassa sitä suoraan metsästä”, Kohtanen kertoo.

Metsuri **Toni Berndtson** raivaa myrskyn kaatamaa metsää vantaalaisella ulkoilualueella. Hän vahvistaa, että avuntarjoajia on riittänyt.

”Tänään yhdellä sattui sopivasti olemaan peräkärrykin mukana”, Berndtson naurahtaa.

Tuulenkaadot ovat kuitenkin kaupungin omaisuutta, joten niistä on tilitettävä sama hinta kuin muustakin polttopuusta.

Isot puuerät Vantaa myy Stora Ensolle. Puuta lähtee sahoille ja sellutehtaille tasaista tahtia, sillä Vantaan kaupunki omistaa yli 3 000 hehtaaria metsää.

SEPPO SAMULI

Retu Kohtanen (oik.) mittaa Tapio Kurkelan valitsemien rankojen pituuden. Maksu määräytyy pinokuutiometrien perusteella.

Toni Berndtson raivaa tuulenkaatoja ulkoilureitin varrelta. Puita on kaatunut sen verran vähän, että ne päätyvät polttopuuksi vantaalaiskoteihin.

Monet kunnat myyvät puuta

Vantaan tavoin monet muutkin kunnat myyvät polttopuuta metsistään.

Parhaiten polttopuun myynnistä löytää tietoa kunnan internetsivuilta tai ottamalla yhteyttä kunnan metsistä vastaavaan henkilöön.

Erityisen järjestelmällistä polttopuukauppa on Kuopiossa. Kuopiolaisella on mistä valita: kaupunki myy niin 30- ja 50-senttistä pilkettä, metrin mittaisia halkoja kuin kolmemetristä rankaakin.

Myös esimerkiksi Hämeenlinnan, Nokian ja Turun kaupungit myyvät polttopuuta. Vaasan kaupunki puolestaan ilmoittaa internetsivuillaan, että polttopuut ovat tilapäisesti loppuneet.

HELI VIRTANEN

FAKTAT

Ainutlaatuinen juuristolaboratorio

Suurin osa Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) juuristotutkimuksesta tehdään vuonna 1997 valmistuneessa, eurooppalaisittain ainutlaatuisessa juuristolaboratoriossa.

Laboratorio sijaitsee Joensuussa Metlan ja Itä-Suomen yliopiston yhteiskäytössä olevissa tiloissa.

Juurien toimintaa koskevaa tutkimustietoa tarvitaan, jotta voidaan ymmärtää puiden kasvua ja metsäekosysteemin ainevirtoja muuttuvissa ympäristöoloissa.

Tutkimuksissa selvitetään juurissa ja versossa tapahtuvia ilmiöitä sekä niiden välisiä vuorovaikutuksia puiden vuosisyklin eri vaiheissa.

Puurakentamisohjelma käynnistyy

Hallitusohjelmaan kirjattu valtakunnallinen puurakentamisohjelma käynnistyy vuoden alussa.

Ohjelman tavoitteena on nostaa puukerrostalojen markkinaosuus 10 prosenttiin tämän hallituskauden aikana. Lisäksi puutuotealan vienti halutaan kaksinkertaistaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on nimittänyt ohjelman kehittämispäälliköksi Puuinfon **Markku Karjalaisen**.

Karjalainen on koulutukseltaan arkkitehti ja tekniikan tohtori. Hänellä on pitkä kokemus puukerrostalojen ja puisten asuinympäristöjen kehittäjänä sekä Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston että Puuinfon palveluksessa.

Hän on vaikuttanut noin 50 puuasuinympäristöhankkeen toteutumiseen Suomessa.

Valtakunnallinen puurakentamisohjelma toteutetaan osana työ- ja elinkeinoministeriön Metsäalan strategista ohjelmaa. Ohjelma saatetaan loppuun 30.9.2015 mennessä.

MT